

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grefteuregatan 20 C. Pris för helt år 35 öre. Lösnummer 10 öre.

Till våra prenumeranter!

Tjänarinne-Bladet utkommer denna gång i *åtta*sidigt format, och räknas som n:r 3 och 4.

Tjänarinnor!

Då ni ämna byta platser, anmäl eder alltid först på *Tjänarinneföreningens platsanskaffningsbyrå*, Grefteuregatan 20 C. Öppen 11—4 och 6—7.

Ingen inskrifningsavgift, billig förmedlingsavgift.

Tjänarinnerörelsen i Köpenhamn.

De danska tjänarinnorna ha, tack vare sin organisation, lyckats i sina platser genomföra en hel mängd ordnade bestämmelser med afseende på arbets- och fritid. De ha hvarannan söndagseftermiddag ledig efter kl. 2 e. m., de ha en ledig kväll i veckan efter kl. 7 e. m., de ha öfvertidsbetalning för grofarbete, de ha fjorton dagars semester under sommaren med full lön, de ha sin egen platsanskaffningsbyrå, de ha egen fana (skänkt af husmödrar), de ha sin egen tidning, och nu i dagarne står deras skolkök färdigt att mottaga unga flickor och utbilda dem till dugliga tjänarinnor, som på egen hand skola tjäna sitt bröd hos för dem främmande personer.

Hvad, ha tjänstflickorna inrättat skolkök? Hur kan sådant vara möjligt för fattiga tjänstflickor, säger ni. Jo, sedan föreningen bildades ha alla årsavgifter som erlagts af husmödrarne, lagts till kassan »för skole och hem» åt tjänarinnor. På hösten 1904 anordnade »Tjenstepigeföre-

ningen» en storartad basar, som gaf en nettobehållning af 3,000 kr. och under sista året har pågått en teckning af frivilliga bidrag och andelar, som inbringat en ganska stor summa. Utom föreningens femhundra medlemmar ha en hel del husmödrar och andra för frågan intresserade personer lämnat bidrag. Bland namnen å listorna märkas justitieministern Albertis syster, fru Rump, folktingsman Jensen m. fl., m. fl. Föreningen har under sommaren passat på att hyra en våning i ett hus, som då var under uppförande. Inredningen och rummens storlek har därför blifvit lämpade efter ändamålet med desamma. Sålunda kommer våningen att bestå af en större sal, som i hvardagslag skall användas för middagsservering, men som äfven kan användas till större fester och föreläsningar, ett par mindre rum för enskildt damrum och platsanskaffningsbyrå, vidare rum åt ett tjugotal elever samt lärarinnor och föreståndarinnan, förutom kök, skafferier, tvätt- och strykrum.

Undervisning skall här gifvas åt flickor mellan 15—20 år, i matlagning, städning, servering, sömnad samt tvätt och strykning. Kursen som är afgiftsfri, räcker ett halft år och erhålla flickorna, som skola vara medlemmar af sin förening för att få inträde på skolan, fritt vivre. Vidare gifves tre månaders kurser i finare matlagning för flickor, som fyllit tjuu år. Hvar och en af dessa elever skall betala tjuu kronor i månaden.

Detta skolkök skall förenas med en första klass middagsservering, konditori, och inom en snar framtid öppnas en affär i skolans omedelbara närhet för försäljning af charkuterivaror, som också skola tillagas på skolan. Att börja med skola tre lärarinnor anställas. Den ena af dessa är medlem af föreningen, som haft platser som tjänarinna i tolf år och nu senast tjänat i London. Föreståndarinnan för skolan blir föreningens stiftarinna Marie Christensen. Årliga utgiften för skolan har man beräknat till 10,000 kr.

Alltså 10,000 kr. och 10,000 tjänarinnor i Stockholm. Med största lätthet skulle ju Stockholms tjänarinnor kunna öppna ett liknande skolkök, där undervis-

ning i skötandet af ett hem kunde gifvas stackars fattiga flickor, som aldrig få så mycket öfver på sin lilla månadslön att det räcker till att på egen bekostnad genomgå någon hushållsskola, men som alldeles för dyrt få betala den minimala kunskap, som i detta ämne gifves dem af en stor del husmödrar. Det skulle vara en början att lösa »Solidarsystemet» i tjänarinnefrågan. Visserligen icke på samma sätt som Elsa Törne föreslår, men säkerligen för tjänarinnorna ännu mer gagnande.

Att jämlikheten en gång skall nå jorden, hoppas vi ju alla, men dessa i samhällsfrågor till största delen okunniga, och för öfrigt fattiga kvinnor som utgöra tjänarinnekåren kunna för närvarande icke göra något för att förbättra det bakvända samhälle, som bjuder en vara herre och en annan slaf. Men de kunna genom att stödja hvarandra och gemensamt arbeta för upplysning, komma till insikt om att de äro människor och så länge tjänarinnorna *nödvändigt skola* finnas till, ha de rätt att göra anspråk på en mänsklig tillvaro.

Se vi på de danska tjänarinnornas otrottliga arbete för höjande af tjänarinnekåren, få vi där uppmuntran att fortsätta arbetet mot fördomar och missförstånd.

Samtens därför till gemensam kamp så blifver äfven segern gemensam.

Maria Qvist.

Är organisationen nödvändig för tjänarinnorna?

Detta är nog en fråga, som ännu föga sysselsätter tjänarinnorna själfva, hvilket bevisas af det ringa intresse de lägga i dagen för densamma. Då man bland tjänarinnorna försöker att tränga in med den moderna arbetarörelsens idéer, häpnar man nästan öfver, att dessa stå så långt efter sin tid, att de knappt ha en aning om, hvad som rör sig utom dem, och att de till och med af rent oförstånd

Sprid Tjänarinne-Bladet bland vänner och bekanta!

anse det vara en skam att tillhöra en förening. De kunna således ej inse, att upplysning och sammanslutning är enda medlet för deras höjande, samt enda räddningen för att de ej skola sjunka djupare. Att största delen af dem stå på en låg nivå kan nog erkännas, men hur mycket kan man väl vänta af dessa, då de flesta af dem utgå från fattiga arbetarhem och vid första möjliga tillfälle skickas ut att själfva försörja sig, och jag förmodar, att den lilla lärdom de ha kvar från folkskolan, snart är glömd, och jag kan försäkra, att knappt en bok eller ens en tidning bjuds största delen under deras slit och släp uti tjänsten. Och att tjänarinnorna skola skaffa sig kunskap om andra saker, än hvad de husliga göromålen kräva, anses ju af de flesta vara alldeles onödigt, men just däri ligger nog felet. Ty om, genom ordnade förhållanden med bestämda fritider, äfven tjänarinnan sattes i tillfälle att taga del af dagens frågor, skulle hon således snart inse sin försoffade ställning och vakna till medvetande om, att äfven hon vill öka sina kunskaper och intressen för att representera sig som värdig medborgare och blifva tillerkänd sitt mänskligt värde. Då skulle med tiden ovillkorligen ett bättre samförstånd komma att råda mellan husbönder och tjänare än hvad fallet är nu, och kanske mycket rödjas undan som man nu esomoftast hör läggas tjänarinnan till last. Och kanske blef det ej så förnedrande att sköta denna syssla då, som det för närvarande är, då det slungas dem i ansiktet att »hon förstår ingenting, hon är ju ej annat än piga», eller t. ex. »duger hon ej till något annat, duger hon väl till piga». Det är lika dumt som ointelligent att komma med något dylikt, ty man är väl i all rimlighets namn lika bra människa, om man sköter den ena sysslan eller den andra, och i all synnerhet, som man vet, att tjänare måste finnas. Ty jag tror ej mycket på, att husmödrarna själfva vilja sköta de husliga göromålen, de tröttna nog fort och dessutom kom nog mycket på det lyxösa området att falla bort, som då ej kunde hinnas med att upprätthålla, äfven tror jag, att lejd arbetskraft för dagen blefve dyrare än den förra.

Det enda som nu vore att göra för att få bort detta missförhållande, som råder mellan husmödrar och tjänare, vore kanske att genom organisation få ordnade arbetstider och sålunda bereda tjänarinnorna möjlighet att höja sig i såväl intellektuellt som socialt hänseende. Ty det blir nog ej bättre, för att man blott trakasserar och förlöjligar en klass, som man vet ej fått någon nämnvärd upplysning. Att odågor alltid komma att finnas, det veta vi, och det inom alla samhällsklasser, men därför bör väl ej en hel kår få lida. Och till sist, om man tar i betraktande, huru många tusen af Sveriges kvinnor, som sålunda äro fullkomligt okunniga om all modern arbetarrörelse, så frågar jag, hvad kunna arbetarne vänta af dessa kvinnor, när de genom äktenskap komma in i deras led, annat än ett enkannerligt motstånd, då de äro alldeles främmande för sina mäns idéer. Deras enda lektyr på lediga stunder har nog varit bibeln eller dessa dåliga

dussinromaner, som af kolportörerna i billiga häften utbjudas vid köksdörrarna. Och man kan nästan förstå, hurudana uppfostrarinnor dessa kvinnor skola blifva för barnen. Därför kan jag ej annat än se organisationen nödvändig, på samma gång jag anser det vara hela arbetarklassens lika stora plikt och skyldighet att medverka och hjälpa härvidlag, i synnerhet nu, uti denna tjänarinornas genombrottstid.

Karin Reix.

Ny tid.

*Det har i pressen skrifvits, men diskuterats mest
I tjänarinnefrågan, hur den sig ställer bäst.
Nu frågan fått sin lösning, och saken den är klar:
Det är den nya tiden och heter »Solidar».*

*Nu hela skaran jungfrur, som uti Stockholm är
Och endast här har varit till sorger och besvär,
En evighetssemester fru Elsa Törne ger,
Och alla Stockholmsfruar behöfva dem ej mer.*

*Nu skall här börja rustas med konst och mycken smak,
Och jungfrukammarmarkyffet skall bli förråds-gemak.
Den lilla garderoben, som förr var mörk och trång,
Skall nu bli ljus och solig samt tjugu meter lång.*

*Förr åt man kanske biffstek och mycket billig mat
Men nu det blir chateaubriand, kalkon på silfverfat.
Nu kan det ej bli tal om, att man på »kofvan» spar,
Den stora jungfrulönen, i kassan har man kvar.*

*Nu är min enda önskan: Ack, om jag vore fru
I vackra hufvudstaden, som ombygd blifver nu.
Tänk blott, att själf få rusta och göra som man vill
Och ej se någon jungfru, som går och »ställer till».*

*Mitt hem jag skulle sköta så prydligt och så nått,
När jag där själf får ordna på Elsa Törnes sätt.
Som husmor kan jag konsten att rullgardin dra opp,
Som husmor aldrig nånsin jag sönderslår en kopp.*

*Så skaffar jag en sophink med en motor uppå,
I alla fyra trappor den smidigt då skall gå,
Om någon dag jag känner mig mindre glad och kry,
Det hjälper upp att gnola en bit ur nå'n revy.*

*Och bagarn själf han kommer med brödet till oss opp
I arla morgonstunden, så vi ha nybakt dopp.
Nu önska alla jungfrur nog att få stanna kvar
Och lefva nya tiden med »sol i alla dar».*

*När kvällen sedan nalkas, jag kryper ner i säck,
Fastän det är så många, som med den drifva gäck.
Den nya tidens anda vi känna en och hvar
Oss höfves reformering att lefva »Solidar».*

A. E.

Solidar

af Elsa Törne.

Förra hösten utkom en bok, som väckt mer än vanlig uppmärksamhet. Författarinnan kallar den själf en lifsfråga för hemmen, men man skulle godt kunna säga en lifsfråga för hemmen och tjänarinnorna. Elsa Törne har med sin bok vändt sig till husmödrarna, men det hindrar ej, att

den
tjän
F
gar
tad
som
bitti
dyr:
tjän
hva
skul
före
ock
liga
ders
M
fort
de
kär
met
skol
O
enli
efte
men
vara
galk
hon
ning
skall
ning
dan,
de s
M
genc
arbe
i st
refor
enke
Tjän
hälft
i St
att e
rinne
rens
norn
niga
ket
dess
efte
E
rinne
och
förfa
vande
solid:
De
ninga
göra
och l
på d
lättne
samm
blott
fulla,
skulle
hvilke
hjälp,
till re
Til
äskt
Törne
ringal
ken f
i ett
I and

den kan ha sitt stora intresse äfven för tjänarinnorna.

Första delen af boken innehåller den gamla visan — visserligen något omarbetad — som vi alla såväl känna till, den, som våra matmödrar sjungit för oss både bitti och sent, visan om dessa ohyggligt dyra, förskräckligt slarfvisa och trilska tjänare, som förstöra och slå sönder allt, hvad de komma öfver, och dessutom äro skulden till de allra flesta tråkigheter, som förekomma inom ett hem. Det erkännes också, att det finnes ett litet fåtal ordentliga tjänare, som aldrig nog kunna värderas.

Men författarinnan stannar ej här, hon fortsätter med att visa husmödrarna, huru de så småningom skulle kunna skapa en kår af utmärkta medhjälparinnor till hemmets skötande, och med hvilka medel de skola bekämpa »pigregementet».

Orsaken till tjänarinnornas oduglighet är, enligt Elsa Törnes mening, en alltför stark efterfrågan af kvinnlig arbetskraft till hemmen. En minskad efterfrågan anser hon vara det enda saliggörande medel, då det gäller att reformera vår tjänarinnekår. Och hon betonar, att det icke är på folkupplysningens eller fackutbildningens väg det skall ske, ej heller genom att höja aflöningen, ty den goda aflöningen ha de redan, den gör dem blott sorglösa, så länge de sakna konkurrensens eggelse.

Minskad efterfrågan skulle uppstå däri genom, att husmödrarna själfva utförde arbetet inom hemmen. För att kunna detta i större utsträckning än hvad nu är fallet, reformeras hemmen i riktning mot större enkelhet, soliditet och ändamålsenlighet. Tjänarinnornas antal skulle reduceras till hälften, i stället för 16,000 endast 8,000 i Stockholm. Detta skulle ha till följd, att en liflig konkurrens uppstod på tjänarinnearbetsmarknaden, och denna konkurrens är det, som skulle omskapa tjänarinnorna till intresserade, dugliga, fackkunniga — och hvad lönen beträffar — mycket anspråkslösa människor. Den skulle dessutom göra tjänarinneyrket hedradt och eftersträfvansvärdt.

Efter att sålunda ha omtalat att tjänarinnorna äro dåliga, hvarför de äro det, och sättet att reformera dem, öfvergår författarinnan till att skildra huru det blifvande solidarhemmet eller rättare sagt solidarismhålllet skulle se ut.

Det rekommenderas en hel del uppfinningar och praktiska anordningar för att göra arbetet inom hemmen så bekvämt och lättvindigt som möjligt, men varnas på det bestämdaste för att införa dylika lättnader i hem, där man håller tjänare i samma skala som hittills, ty detta skulle blott göra dem mera makliga och anspråksfulla, än de varit förut. I solidarismhålllet skulle också finnas tjänarinneinstitut, från hvilka husmödrarna kunde erhålla tillfälligt hjälp, vid sjukdom, då de ha främmande, till rengöring, diskning o. s. v.

Till en tidning, som önskade veta min åsikt om Solidar, har jag sagt, att Elsa Törne själf visar en tämligen utpräglad ringaktning för den tjänande klassen, hvilken framlyser här och där i hennes bok i ett stickord eller en förarglig vändning. I andra upplagens efterskrift beklagar för-

fattarinnan detta mitt uttalande, och anser hon det vara alldeles orättvist, ty säger hon: »Mot de par tre stickord, som med god vilja kunna framletas, stå många, många erkännanden och sympatiska ord, fulla af medkänsla och varma förhoppningar för våra tjänande systrar och deras framtid».

Sedan jag läste detta, har jag sökt så långt det varit mig möjligt få reda på, hvad tjänarinnorna i allmänhet tycka om boken. Detta har ej heller varit så svårt, då vi haft den till utlåning på vår byrå, och jag har, hvarje gång den återlämnats, varit i tillfälle att fråga. Dessutom sammanträffar jag dagligen med flickor, som söka plats genom byrån, och en stor del af dessa ha läst boken. Alla de svar jag fått kunna utan något undantag sammanfattas i hvad en svarade: »Boken andas pighat från början till slut, men icke förty har hon rätt i en hel del». Det är ej klandret mot tjänarinnorna — de mera tänkande erkänna, att detta är till stor del berättigadt — utan fastmer den ton, i hvilket det uttalaras, som gör, att boken ej fått några vidare sympatier från det hållet.

Då det talas till husmödrarna, kan tonen visserligen vara sträng, men då det talas om tjänare blir den ringaktande, detta vågar jag ännu en gång påstå. Med ringaktning menar jag dock ej detsamma som Elsa Törne, ty hon anser att ringakta är ett brott, nästan en last, jämbördig med lögn, större än stöld, en af de sju dödsynderna, för hvilken knappast förlåtelse gifves. Jag skall nämna ett ex. på ringaktning, som ej så sällan kommer oss tjänare till del, hur ofta hör man ej: »barn och tjänstfolk», d. v. s. man jämnställer en hel kår af fullvuxna människor med barn, och där ligger enligt min mening icke så litet ringaktning. Men, det är nu en gång så, man har blifvit så van vid att ringakta den tjänande klassen, att till och med Elsa Törne, som just vill framhålla och protestera mot detta, själf gör sig skyldig till detsamma utan att ens märka det. De, som få smärten, känna den dock bättre än den, som ger den.

Det kan ej förnekas, att ett stort antal af vår tids tjänarinnor äro ointresserade och föga dugliga för sin gärning, men detta är endast en följd af husmödrarnes bristande intresse och föga duglighet för sin gärning, ty: »sådan herre, sådan dräng». Det sägs i Solidar att våra dagars genomsnittstjänarinna är mindre kompetent för sin gärning än genomsnittslärarinnan, kontoristen, köpmanen, ingenjören, handverkaren är för sin, och detta är ju helt naturligt, dessa ha — många af dem — i flera år studerat för fackkunniga lärare, under det tjänarinnans enda lärare ha varit de husmödrar hos hvilka hon tjänat, och som ofta äro lika okunniga som hon själf. Vilja vi reformera tjänarinnekåren, då göra vi alldeles säkert klokt i att taga vara på just de medel, Elsa Törne förkastar, nämligen folkupplysning och fackutbildning. Detta är dock ej tillräckligt för att skapa utmärkta tjänarinnor, ty vi få ej glömma, att om ett yrke skall vara eftersträfvadt af intelligenta och dugliga människor, måste det också vara eftersträfvansvärdt.

Detta hvarken är eller bli tjänarinneyrket, så länge arbetstiden är obegränsad och fritiderna obestämda, ju förr våra husmödrar inse detta ju bättre för dem själfva. Man nästan häpnar öfver, att Elsa Törne så helt förbigått detta viktiga spörsmål, då hon behandlar tjänarinnefrågan. De platser hon skildrar, där tjänarinnorna inte bara ha stora löner, ett behagligt rum, god mat i tillräcklig mängd, m. m. m. m., utan dessutom riklig tid att sköta sina personliga intressen, de förhålla sig till de mindre goda, alldeles säkert såsom ett till tre hundra, ja, måhända såsom ett till fyra- eller femhundra.

Hvad så beträffar den i Solidar mycket beprisade konkurrensen, är det sant, att tack vare denna arbeta tusentals kvinnor för svårlöner, men det är lika sant, att dessa svårlöner, och som en följd däraf, förbanna konkurrensen. Det är denna konkurrens, som gjort det till en naturnödvändighet för männen att sammansluta sig, och vi må hoppas, att den dag »Solidarismhålllet» är genomfördt i praktiken, de arbetande kvinnorna skola ha förstätt det förfärliga uti en allas strid mot alla, att de då enigt sammansluta i stället strida med hvarandra och för hvarandra.

Trots öfverdrifter och en alltför ensidig behandling af tjänarinnefrågan, förtjänar Solidar att läsas icke blott af husmödrarna utan också af tjänarinnorna. Förslaget om att upprätta tjänarinneinstitut finner jag för min del vara utmärkt, och skall jag en annan gång återkomma till detsamma.

Elisabet Anderson.

Familjeflickan talar.

(Ur det »ny Aarhundrede».)

Det var i ett rikt hem. Villan ligger vid stranden, omgifven af rosor, som vålla upp ur jorden, utvecklande sig i en nästan okänd prakt och låter en tung, bedöfvande doft strömma öfver Danmark. Det var afton och öfver himlen lågo de röda skynarna som stora löskyckta blad från den glödande ros, som långsamt släcktes vid horisonten.

Jag satt på en bänk tillsammans med en ung dam, med hvilken jag talat om en fackförening, som jag nyligen mött på vägen. Den drog till skogs på en liten aftonutflykt och främst i skaran af män och kvinnor gick en kvinna. Leende och stolt bar hon det tunga baneret i läderbältet. Om ena handleden bar hon en tjock silfverkedja, en rörande barbarisk prydnad.

Mitt samtal med den unga damen sattes i rörelse af detta, vi talade om kvinnornas villkor, om rösträttskvinnorna i England, om alla de kvinnofrågor, som äro uppe i dessa dagar.

Hon afbröt mig och berättade om en episod som händt henne:

— Det var på valdagen. Jag hade fått min bror att ta mig med på ett valmöte i en stillsam krets. Så började interpellationerna och en kvinna steg upp för att göra ett par frågor. Hon höll ett

papper i handen, hon var alldeles likblek, papperet darrade och hennes tunga trycktes låda fast vid gommen. Man kunde se henne tala, men ingen hörde det. Plötsligt var det en ung krabat, som ropade i tystnaden:

— Det var bra sagt!

Det blef skrämt rundt omkring, jag skrattade med, ty jag fann henne komisk, den stackars flickan däruppe.

Ja, jag skrattade. Jag gjorde som de andra och jag tyckte, att jag var i min goda rätt.

Men då jag kom hem såg jag henne plötsligt för mig, och så såg jag mig själf stå och skratta bland karlarna.

Fins det något så rysligt som att rodna i ensamhet öfver sig själf? Det gick upp för mig, hvad denna kvinna hade vågat, och jag kände lust att söka upp henne och be henne om ursäkt för att jag varit med om att sära henne. Hon hade ju offrat sig äfven för min skull. När hon har talat sig hes och inte mer låter skratta ut sig, och när nästa har gjort det och nästa — då får man något nytt att skratta åt.

Hon satt tyst en stund. Så fortsatte hon:

— Jag uppsökte henne naturligtvis inte. Jag gjorde ingenting. Men det har kommit en underlig melankoli öfver mig. Jag tycker att jag är så fullständigt onyttig. Ni vet, att när man en gång fått upp ögonen för något, så ser man det öfverallt. Öfverallt hvar jag kommer, ser jag samma sjukdom hos unga kvinnor — de veta inte, hvad det är fatt och läkaren skriver medicin åt dem, men jag vet, hvad det är. I alla dessa rika hem släpa sig en skara bleka, misströstande kvinnor fram, som alla härjas af samma sjukdom — — — Jag slutade skolan, då jag var 18 år. Stark var jag inte, särskilt kunskapstörstig har jag aldrig varit och nu höll jag på att bli fullvuxen. Jag var öfverlycklig att slippa skolan, jag hade inga plikter och jag hade hela guds långa dagen till mitt förfogande. Min mor såg med glädje att jag blef »vuxen». Och hon danade mig efter sitt eget beläte. Hemmet blef min värld, hemmet med sin bekvämlighet och trefnad, matdebatter och visiter. Jag började också förstå, hvad som kunde gå för sig bakom ett hvardagsrumms portier och dess blomsterskuggade hörn, när där finns unga människor, och gamla med för resten, när det i denna parfymättade doft slår emot en den heta anda, som når till alla porer och berusar, berusar. — Nej, jag skall ingenting säga. Men mödrarna skulle passa på, innan deras döttrar plötsligt bli alltför bleka och tysta.

Jag såg att hon i tankarna genomlefde något, som fick henne att rysa, något, som satt sin stämpel på henne för alla tider.

Hon fortsatte utan öfvergång:

— Jag förstår det man hviskar om i salongernas hörn. Om unga flickor, som i ett nu bli värnlösa, som förföras och som vilja förföras. Jag genomskådar det hyckleri, som kastar hela skulden på mannen. Ja, så mycket har jag sett, att jag blef skrämd. Jag brast i gråt, när min mor talade med mig om framtiden och

jag skalf, när herrarna talade med mig under mödrarnes skyddande blickar.

Och jag sade till mig själf, jag vill arbeta! Då jag berättade min plan, skrattade de åt mig, som inför en älskvärd nyck. Visst skulle jag arbeta! Hvem slösade väl bort sitt lif? Tog jag inte lektioner, gick jag icke och lärde mig klädsömnad en hel vinter, jag serverade eftermiddagskaffet, när jag inte händelsevis var ute...

Hvad ville jag ta mig för?

Det var just olyckan att det visste jag inte. Ingenting i mitt förra lif hade gifvit mig impulser till arbete. Det fanns ingenting, som inte ombestyrdes af husan och kokerskan — utom att servera eftermiddagskaffet — och sömmerskan och alla de andra. Ville jag måla på porslin? Ville jag ta bort förtjänsten för fattiga flickor, som behöfde den bättre än jag? Jag kunde ju bilda min själ — eller gå och rida! Ville jag inte gå och ta ridlektioner?

Jag flydde till mig själf. Och jag sade mig det förfärliga ordet: onyttig! Jag kunde få en man... Jag har sett unga fruar, som ingenting ha att göra. Vi tala om äktenskapstragedier. Hemligheten af mångt olyckligt samlif är den, att hustrun leds, att hon plågas af sin egen onyttighet, sitter dagen igenom och beskådar den, lyfter handen till arbete och låter den falla igen för att det intet arbete är eller för att hon inte kan arbeta. Så kommer krisen. För somliga blir det erotik, för andra nervkuranstalten. Och mödrarna minnas från sin ungdom att de aldrig voro lediga. Men de glömma, att då var hemmet oftast litet, man fick spara och sträfvat till det välstånd, döttrarna nu njuta af.

Hon satt alldeles rak och stel. Jag tänkte säga till henne, att när en ung kvinna tänker så mycket på tingen, då får hon förr eller senare sitt fält att verka på.

Hon afbröt mig häftigt och sade under frambrutande gråt:

— Det är just det, att jag vill och inte kan! Styrkan har tagits ifrån mig. När man aldrig brukat en lem, vissnar den bort. Jag har inte ens mod att bryta med mitt hem, resa mig mot dem och själf kämpa mig fram. Jag är förstörd af bekvämlighet, min vilja är förlappad och ändå blygs jag öfver mig själf. Och under tiden jäser det omkring oss, nya lag af kvinnor bryta sig fram, fulla af energi och arbetslust, kastade ut i lifvet med brutal hand till arbete, lif eller död. De som besegra oss förakta oss, hata oss. Vi försöka skratta ironiskt åt deras tal och proklamationer, men skrattet stockar sig i halsen. Åh, jag tycker jag ser mitt eget blod droppa långsamt ur ett sår, som blir större och större — —

Hon kastade sig snyftande öfver bänken, spröd och fin som de andra blomorna i sommarnatten. Ute på vägen hördes buller. Fackföreningen vände hem. Orkestern slungade ut i de vildaste dissonanser: »Det ljusnar i öster, rädd mig, broder, din hand...» öfver de stilla villaträdgårdarna.

På resan.

(Upptecknad för Tjänarinnebladet af A.—s.)

Tåget rullade in på perrongen i S. Bland mängden af passagerare upptäckte jag min väninna J. Som vi ej sett hvarandra på lång tid, var det roligt att så oförmodadt träffas. Min väninna hade plats på landet som husjungfru på en stor egendom, ett par mil från Stockholm. Som jag hörde att hon skulle resa till G., så fick vi ju resällskap en bit. — Hur tycker du om din nya plats, sporde jag. Ni har det väl härligt nu ute på landet, under sommarens varma dagar. Min väninna började sin sorgsna klagan. — Om du visste så mycket jag har arbetat, sedan jag kom dit ut. Jag börjar tidigt om morgonen och håller ut till sena kvällen. Jag liknar mig vid en arbetsmaskin, hvilken ständigt är i rörelse. Söndagen är den värsta på hela veckan, då är det alltid främmande och jag hinner knappast med att passa upp på alla. Jag har inte badat en enda gång på hela sommaren. Hvad säger du om det? Det är ju endast herrskap, som skall njuta af landet och bada. Vi stackars tjänare slippa det nog. Jag är som född till att arbeta för andra hela mitt lif. När skall jag väl få det något bättre? I höst kommer jag nog till Stockholm igen och skall försöka att få någon plats, men som du vet, har jag otur med att alltid få dåliga platser. Hvad skall jag göra för att slippa tjäna? Du, som läser tidningar och böcker, har du hört om »Solidar» är tillämpad i praktiken ännu? Tänk om jag till hösten kunde få plats i ett »Solidarhem», sade min väninna, och vid tanken därpå log hela hennes anlete af förtjusning.

Jag hörde min väninnas klagan under ett sorgset deltagande och sade, att om »Solidar» har jag ej något vidare hört. Men jag har läst »Solidar 2» eller Renhet. Jag omtalade några utdrag ur bokens innehåll, och tillade, att när det blir tillämpadt i praktiken, då få vi alla härliga bad för åtta öre. Tänk dig sedan en framtid när alla människor dofta af renhet, och de vackra orden komma att klinga: »jämlikhet och broderskap».

Tåget stannade i G. Jag tryckte min väninnas hand till afsked under det jag sade: »välkommen upp till Stockholm i höst. Vi skola väl hoppas på bättre. Blif medlem i Tjänarnneföreningen. Låt om oss inte glömma att enighet är makt».

Tåget blåste till afgång. Lokomotivet stönade, men länge stannade jag vid fönstret och blickade ut öfver rymden, men förbi den mörka höga furuskogen hörde jag i den vackra sommarkvällen liksom en susning hvilken återgaf min väninnas röst: Hvad skall jag göra för att slippa tjäna?

När hon talat om allt. — Fru A.: Men har ni verkligen tagit den jungfrun. Hon blef ju afskedad från doktors, emedan hon stod på lur vid dörrarna!

Fru B.: Jag vet det, när hon talat om för mig allt, hvad hon hört, säger jag upp henne igen.

Fästmän.

Det är icke om våra egna välbeställda förlofvade det här är tal, utan om en tillsynes speciellt hatad och förföljd särskild klass i samhället, våra jungfrurs fästmän.

De allra flesta fruar uppställa som första villkor för en god tjänarinna att hon icke skall vara förlofvad. Och skulle hon efter eventuellt en längre tids trogen tjänst eklatera en förlofning eller säga sin matmor att hon är hemligt förlofvad, så blir hon icke sällan uppsagd från sin plats. Fruar som se sig om efter en ny tjänarinna fråga först om flickan »har fästman» (aldrig om hon är förlofvad), eller också nöja de sig helt enkelt med att konstatera att »någon fästman får icke min jungfru ha».

Detta är egentligen ett ytterst egendomligt fenomen i en tid hvars stora lösen är personlig frihet.

Det är i de allra flesta fall icke en själskyddande åtgärd, emedan man endast i undantagsfall behöfver befara att »fästmannen» skulle vara öarlig. Som det i de flesta hem finns särskilda jungfrukammare, blir hela förbudet ett direkt ingrepp i en myndig och själfansvarig människas personliga frihet. Hvilket måste karaktäriseras som — minst sagt — en taktlöshet.

Men det är dessutom en synnerligen kortsynt och dum taktlöshet. Vi kunna ju icke förutsätta att alla dessa tusentals arbetande unga flickor på fullt allvar alltid ämna gå ogifta. Man bör väl vara så pass medmänsklig att man för deras egen skull önskar dem ett eget hem. Men man får väl också förutsätta att de i sina små förhållanden kunna få vänta rätt länge innan de kunna gifta sig och att de, liksom vi, icke vilja förlofva sig med den första bästa okända som erbjuder sig. Och hvar tror man flickan skall träffa den man hon anser hon vill välja, om icke i ett godt, skyddadt hem? Förbjuder man henne hemmet, träffar hon naturligtvis sin beundrare utom hemmet, på gatan eller på något litet konditori eller kafé. Hvilket hvarken klär hennes rykte eller bidrar att stärka och förkofra hennes egen själfaktning. Många unga tjänarinnor, som nekats ta emot sin förlofvade hemma, ha så vant sig vid att få den litet tvetydiga situationen att synas med en man på ett konditori eller kafé att de sedan vid en eventuell brytning af förlofningen bibehålla vanan, »emedan alla ändå tro att jag är oordentlig», och gå på detta sätt så småningom utför. Möjligen har denna strängt moraliska fru som stängde sin dörr, en första skuld i flickans fall.

Moralen är ett fruktansvärdt ondt när den i sin höga blindhet fordrar handlingar som komma människor att sjunka ned på ett plan där endast olycka och förtviflan vänta dem.

Hur kunna dessutom våra förlofningar vara tillåtliga och moraliska när våra tjänarinnors icke äro det?

(D. N.)

Gwen.

Ur "Arbetare".

Af Karl-Erik Forslund.

Äldste sonen talar på husmoderns högtidsdag.

Se, jag mins en gammal saga om en husmor, om en kvinna, hvilken kunde gulltråd spinna; kunde draga stora lass och likväl sjunga, kunde bära bördor tunga med ett leende, och laga mat, som strax i munnen smälte; kunde väfva rosegång, krabbasnär och munkabälte, så att väfstolns slag blef sång; kunde konster flera tusen: frälsa skrämde barn från busen, bädda frusna barn i filter, torka tårar och förklara allt det dunkla underbara — göra män af veka piltar, kvinnor af en småflickskara; kunde allt som människor mäktat — laga gamla vaser spräckta, stoppa strumpor och brodera, baka bröd och kläder sy, sätta plantor, ordna trädgårens blomsterkronor, läka sår och mycket mera bäst af alla de galanter och matronor, hvilka uti samma by bodde, kokade och spunno lyckans tråd allt hvad de hunno.

Denna husmor — så berättar sagan sen — till hjälp hon hade tio tomtar, goda vättar, alltid vakne, alltid glade, aldrig tröttnande att sträfva, spinna, väfva, sy och gräfva, ständigt starka, flinka, rappa, aldrig däsiga och slappa. Vill du veta hvad de heta, minsta barn dig svara kan: tvänne heta Tummetott, tvänne andra Slickepott, tredje paret Långeman och det fjärde Gullebrand, men det femte, minst af alla, Lille Vicke Vire vi kalla!

Denna husmor — så berättar icke sagan, utan jag — hon och hennes goda vättar ha i dag en högtidsdag. Men ej nu ens få de frid — det är deras trogna id

som vid fästligt bord oss mättar liksom förr i många år. Öfverallt vi deras spår skönja — deras ande talar tyst ur kamrar, kök och salar som ur skrubbar, skåp och vrår. Må då dessa väsen blida ännu många långa år på sitt stora lifsverk smida, sol och lycka kring sig sprida — låta nälen gladligt glida, väfva vackra krabbasnär, sopa bort ur hörn och vrår alla fula spindelnät, ilande med lätta fjät fram och åter, in och ut till den långa dagens slut. Må den ännu länge vara frisk och stark och glad och ung, aldrig trött och sorgetung, denna gamla tomteskara, detta raska arbetslag, som i dag varmt vi fire — Tummetottarna, Slickepottarna, Långemännerna, Gullebränderna och bägge Vickarna Vire!

Skadeglädje.

Som en blix och utan att vi rå för det öfverfallas vi af denna afskyvärda känsla! Vi stå maktlösa mot den, men icke mot att den kvadröjer i vårt inre. Den bör ej finna något husrum där, utan förjagas med all makt! Ty skadeglädje förnedrar människan. Den gör henne lågsinnad och kärlekslös; den är en skamfläck på hjärtat, om ock den är hemlig, och ingen vet något därom.

Jag kan ej tänka mig något afskyvärdare än glädje öfver lidande och förtret, som drabba vår nästa, men jag vet ock, hur lätt en sådan känsla kan uppstå hos oss svaga, felaktiga människor, och jag säger intet fördömande ord därom. Jag vill blott mana till försiktighet, att vi ej låta snärja oss däraf, icke lämna den något gehör, så att den dödar medlidandets höga och gudomliga känsla i vårt hjärta!

Den, som är ädelt anlagd, har ej svårt att befria sig från denna förhatliga känsla, men den, som af naturen äger ett hetsigt blod och andra ogynnsamma egenskaper, kan blott under hård kamp värja sig mot denna känsla. En sådan person bör tygla sin svaghet genom att tänka på ordspråket: »Den som gläder sig åt andras olycka, har att vänta sin egen vid husknuten».

Ännu mindre skola vi låta förleda oss att visa skadeglädje i ord och åthäfvor. Vi bli då alltid illa bedömda, och detta med rätta, ty man kan däraf lätt sluta

sig till en oädel sinnesbeskaffenhet och likväl är detta inte alltid fallet. Den bästa människa kan icke alltid hindra en känsla af belåtenhet, när det välförtjänt går en annan illa, men man kan alltid tåga och behärska sig.

A. K.

(Såningsmannen).

Sorgens makt.

Har du sett, huru ömt den kan le, den mun,
som har druckit ur smärtornas brunn?
Har du märkt, hur varmt det öga kan se,
som tårats af sorgens ve?

Har du hört, hur ljuft den kan klinga
den röst,
som mildhet af sorgen lärt?
Har du smakat sötman invid ett bröst,
som af lidandets sot är tårdt?

Ty köld på sin läpp bär den slappa mun,
som blott druckit ur glädjens brunn;
och de ögon ha intet af djup att ge,
som aldrig tårats af ve.

Och klanglös som jord och tom är den röst,
hvars tonfall ej sorgen gjort mjukt.
Och kallt är att hvila invid ett bröst,
som aldrig af kval varit sjukt.

Jacob Tengengren.
(Finsk Tidskrift.)

Huru är det möjligt?

Då jag härom dagen var inne på ett af våra enklare konditorier, kom jag att språka litet med den ena af de båda flickorna som äro anställda därstädes. Jag fick då en del upplysningar, som ge mig anledning till ofvanstående rubrik. Deras arbetstid är hvardagar från kl. $\frac{1}{2}$ 8 till $\frac{1}{2}$ 10 och söndagar från kl. $\frac{1}{2}$ 9—10 med ledighet hvarannan söndags eftermiddag efter kl. 4. Middagsrasten är ej längre än medan de gå upp i våningen och äta samt direkt gå ner i affären igen. Lönen är 20, högst 25 kr., fri bostad, mat och tvätt. Ehuru de äro 2 biträden, ha de jämt göra mest hela dagen, så att intet tillfälle gifts att arbeta med sina kläder eller dylikt.

Efter att ha funderat på detta ett par dagar, intresserade det mig att höra efter på flera håll, och jag hörde mig för i ett litet finbageri, där jag rätt ofta brukar handla. Där finns endast ett biträde. Hon öppnar affären $\frac{1}{2}$ 7 om morgnarna och håller på till kl. 10 på kvällen. Middagen får hon sig tillsänd och äter (ofta med många afbrott) bakom en liten afplankning i butiken. Hvarannan söndags-eftmiddag har hon ledigt efter kl. 6. Lön 15 kronor, husrum, mat och tvätt.

Ett sådant biträde har ju mycket sämre än en tjänstflicka, ty hon har då alltid någon stund för egen räkning, och får åtminstone frisk luft, när hon går ärenden åt sitt herrskap. Det är visserligen ej något egentligt *tungt* arbete, men om man betänker, huru artig och påpasslig hon ständigt skall vara, samt huru sällan hon får sitta och hvila några ögonblick, så kan man nog förstå, att hon, när kvällen kommer, är fullt ut lika trött som en tjänarinna. När man dessutom besinnar huru kall en sådan butik är, där dörren öppas hundra gånger på dagen, måste man verkligen fråga: Huru är det möjligt att en principal begär en sådan tjänstgöring för en dylik lön?

Huru är det möjligt, att flickor vilja ta sådana platser?

Sigrid.

Kalfaktorn. Narciss Diaz del Escovar, den berömda spanske skriftställaren, berättar en treflig historia från sina löjtnantsår: Jag hade fått en ny kalfaktor, en malagesare.

— Jag hoppas, sade jag till honom, när han presenterade sig, — att jag skall bli nöjd med dig. Ni malagesare anses ju för duktiga karlar och vakna pojkar. Det är du väl också?

— Det är jag.

— Det är bra. Framför allt kom ihåg, att jag icke är vän af många ord. När jag säger något, vill jag bli förstådd. Ja, än mer, jag vill att man skall gissa till hvad jag menar. Om jag t. ex. vid uppstignandet på morgonen säger: »Gif mig mina strumpor», så vill jag icke därjämte säga: »och så skjortan, och så byxorna, och så vapenrocken, och så sabeln, och så mössan», utan du ger mig det alltsammans af dig själf, just då jag behöver det. Har du förstått mig?

— Det har jag.

— Och om jag t. ex. säger: »Gif mig papper, jag vill skriva», så ger du mig icke blott papper, utan bläck, penna, läskpapper, kuvert — med ett ord allt, som hör till. Kan du det?

— Det kan jag.

Följande morgon slår klockan åtta. Kalfaktorn stiger in och väcker mig.

— Drag åt fanders, hvarför väcker du mig?

— Klockan är åtta.

— Men jag stiger inte upp, jag vill inte.

— Hvarför det, herr löjtnant?

— Hvarför — Herre Gud, emedan jag är sjuk.

— Jag förstår, säger min malagesare och går ut.

— Efter en timmes tid kommer han till baka.

— Det är klart alltsammans, herr löjtnant Till mig behöver man bara säga ett ord, och jag gissar det hela. — Ni är sjuk? Där ute står läkaren, prästen, notarien, likkist-fabrikören och dödgräfvaren. Jag hoppas, att ni är nöjd.

Efter några ögonblick kom hon in igen och kastade en sjal om axlarna. »Jag måste gå ner och försöka få tag på Erik. Nu var de här för liförsäkringen. Han hade säkert lofvat att betala i dag, och nu sa' jag, att jag skulle ha det om måndag, men om han suddar upp hela aflöningen i kväll, så vet jag inte, hvar jag skall ta det ifrån.» Hon skyndade ut. Efter några minuter kom modern upp och gaf småflickorna mjölk och smörgås. Anna berättade, hvar Lotten gått och frågade, om svågern ofta gjorde på detta sätt.

»Nej bevars, han är så hygglig hela veckan, och om han vill ha litet extra på lördag kväll är väl inte underligt. Han får minsan arbeta och knoga för sina pängar.»

»Nåja, arbeta för sina pängar får man väl göra litet hvar, kan jag tro», svarade Anna, »men därför har man väl inte rätt att slarfa bort dem på en enda kväll, när de behöfs till nödvändiga utgifter. Lotten får nog knoga hon också, men hon får minsan inte ge ut 25 öre, för att ha något roligt själf. Stackars Lotten, det är synd om henne!»

»Hvad är det för synd om henne? Hon har en riktigt snäll man, för hvad man må säga, så är Berg snäll både mot henne och barnen. Hon har sina barn och sitt hem och allt hvad hon behöver, det går väl ingen nöd på henne.»

»Jag håller med mamma, jag», inföll Hilda, »du kan väl inte begära, att alla karlar skall vara som Birger heller. Han har visst aldrig varit full!» Det sista lät nästan litet ringaktande.

»Jag önskar, du sade sant», svarade Anna, »men han har verkligen varit det ett par gånger för många år se'n, efter hvad han själf säger, ty jag har lyckligtvis inte sett det.»

»Ja, tänk en så'n olycka, om du skulle få se Birger litet kladdig en gång! Jag tycker, det vore pin lifvadt, så kunde man åtminstone få klart för sig, att han verkligen var karl.»

Nu var det slut med Annas tålmod. »Hör du, Hilda, när man hör dig tala, kan man tro, att du är en riktig gatjanta. Skall det vara ett bevis på duktighet, att man kan suppa sig full? Det låter nästan så. Då är ju Gustafson här bredvid en riktig karlakarl, ty han är stupfull nästan hvarenda kväll; annars bruka vi då säga att han är ett kräk. Och nog måtte det vara roligt att vara gift med honom! Ja vet du, jag skulle anse det som en olycka, om jag fick se Birger drucken. All min tillit till honom, alla mina förhoppningar på framtiden och på ett lyckligt hem för oss, skulle med detsamma få sig en sådan törn, att jag aldrig mera skulle känna mig lugn. Jag skulle aldrig bli fri från tviflet, och det skulle förstöra hela min lycka. Både du och jag, Hilda, ha en så sorglig erfarenhet i den vägen från vår egen barn-dom, att det är skam af dig att tala så lättsinnigt som du gör.»

»Låt bli att tala illa om pappa. Han

Ur verkligheten.

Stockholmsbild

för Tjänarinnebladet

af Walborg Ulrich.

(Forts. fr. nr 2, 1906.)

Det knackade på dörren. Anna tog lillan, medan Lotten gick ut och öppnade.

är död, och om de döda skall man inte säga annat än godt.»

»Nej, Hilda, det där ordspråket är inte rätt. Om de döda skall man inte säga annat än *sant*. Pappa var snäll och rar mot oss alla, när han var nykter, men när han var full! — Har du glömt alla de gånger mamma låste igen köksdörren om oss, för att *vi* åtminstone skulle slippa få stryk, när pappa i fyllan slog henne. Kommer du ihåg, hur vi kröp ner under täcket för att inte höra det, hur rädda vi var, om han se'n kom ut i köket, hur vi låtsade sofva, fastän vi låg och darrade af förskräckelse. Om jag blef hundra år, tror jag aldrig att de timmarna gå ur mitt minne. Och fast jag höll af pappa, så kunde jag aldrig öfvervinna min rädsla för honom; och när jag sedan blef större, öfvergick rädslan till förakt. Jag tyckte det var så uselt af den stora, starka karlen att vara ett sådant kråk och inte kunna säga nej, när kamraterna narrade honom med sig på krogen, då han visste, att han stal dessa pengar från hemmet, från sin hustru, som arbetade lika tungt som han, från barnen, som han själf satt till världen. Och hade han inte varit full, hade han nog inte ramlat utför trappan och brutit nacken af sig heller, och lämnat mamma utan andra tillgångar än de 6—7 kronor han hade kvar af 28, som han lyft på middagen. Och sådant tycker du är att visa, att man är *karl!*»

Hilda grät. Hon hade alltid varit faderns favorit, och hon var ond på Anna, för att denna talat på detta sätt om honom, ehuru hon måste erkänna, att det var sant alltsammans.

»Hvad tjänar det till att tala om det där nu», inföll modern, »det är så länge sedan, att jag har glömt alltihop, och det kan ni gärna göra med. Och hvad Berg beträffar, så är han aldrig elak mot Lotten eller slår henne. Han har godt ölsinne, och bara man inte retar honom, så är han riktig rolig, när han fått sig en tår. Se där är han ju! Var försiktiga nu, så ni inte förarga honom.»

Det hördes, att Berg var långt ifrån nykter. Han snafvade öfver gångmattan i tamburen och svor öfver »sådana förbannade trasor, som skall sno sig om bena på en». Med någon ansträngning klarade han dörren och hamnade på en stol vid bordet. »Tjenix, morsan, nu är jag hemma igen. Gumman kapade mig nere på gatan eller om det var på kaféet. Är flickorna här? Det var fan så trefligt. Hörru, Lotten, ta upp ett par pilsner, du skall väl bjuda på något, när det är helgdagsafton. Pengar? Jo vars, här skall du få». Han plockade fram några 25-öringar på bordet. »Jag ger fan i liförsäkringen, han får vänta, och vill han inte det kan han dra åt h—e. Jag tänker inte dö ännu på många år, så jag kan nog hinna betala det där och mera till.»

»Ja, men Erik, det är ju för *för*ra månaden som du är skyldig, och du måste betala om måndag, annars förlorar du försäkringen, och när vi nu ha betalt in öfver 100 kronor på de här två åren — — —»

»Håll mun! Jag kan betala in 100 kronor till, om jag vill, ser du. Det där skall jag nog sköta om. Laga så vi få något att dricka nu, jag är så förbannadt törstig. Jäntorna kan få kila ner, så få de karameller åt sig på samma gång.» Han kastade en tioöring till Kajsa och Greta, som genast voro redo att springa ner på magasinet.

»Köp hellre litet godt bröd, så skall jag sätta på kaffepannan», menade Lotten, »förresten vet du ju, att inte småflickorna *få* köpa öl.»

»Att man inte ska få ha så mycket nytta ens af ungarna, att de kan gå ett ärende åt en, när man kommer hem trött från sitt arbete! Men det är det samma, jag skall väl gå själf.»

»Bry dig inte om det, Erik», inföll Anna, »vi vill mycket hellre ha kaffe, det är så ruskigt väder i kväll, att det skulle smaka riktigt godt med en liten tår.»

Lotten satte pannan på kokgasen och Anna malde kaffe, men Berg nöjde sig ej därmed.

»Kaffe och kaffe», muttrade han, »ni a' ena riktiga kaffekäringar allihop. Drick ni kaffe bäst fan ni vill, men jag skall ha mig en pilsner först. Se'n kan jag ta en kopp med, bara jag får sätta litet smak på den.» Han drog fram en literflaska, som var till hälften tömd. »Hör nu, morsan, ta fram ett par glas, så skall ni få en 'klar' till kaffet ni med». Han försökte resa sig upp, men vinglade till med detsamma. »Det var fan, hvad jag är trött i afton! Hilda, du som är en hygglig flicka, kila ner på magasinet i mitt ställe. Du kan ju ta upp bröd också, om Lotten har några pengar, för mina är slut.»

»Det är inte underligt, att Berg är trött då, det har allt varit ett styft arbete att göra af med hela aflöningen på en kväll. Hur skall det nu bli med hyran och liförsäkringen. Och Lottens kängor, som är så trasiga, att hon inte ens kan komma till torget och handla, nu kan hon inte få dem halfsulade denna vecka heller! Är du inte stolt öfver din svåger, Hilda, som är en sådan duktig karl?»

Anna var så ond, att hon ej brydde sig om moderns varnande miner. Berg, som höll på att hålla i bränvinsglaset, var dock ej mer drucken, än att han förstod, att Annas ord ej voro något berömt. »Hvad är det fråga om?» röt han till, »rör det dig, hvad jag gör med mina pengar. Jag kan kasta dem i Norrström, om jag vill.»

»Det vore mycket bättre det», inföll Anna, men han hörde det inte.

»Betalar du min hyra kanske, hvad? Är jag skyldig dig något? Ja, det förstås, den där fattiga tian, se'n jäntan föddes. Ja, för all del, den skall du nog få, det behöfver du inte vara så förbannadt ängslig för. Fy fan, sånt kvinnfolk!» Han slog knytnäven i bordet och svor och grälade i ett. Småflickorna kröpo förskräckta i en vrå, Lotten grät, troligen för att aflöningen var slut, och lille Sven vaknade och började gallskrika.

»Hvad skulle du springa efter mig för, om det var meningen, att den där skulle

få skälla ner mig i mitt eget hem. Jag skall släpa och arbeta hela veckan, och du sitter här hemma och gör inte guds skapande grand, och sen skall du ha alla pängarna, och jag skall inte få så mycket som litet dricka, när jag är törstig. Tag pojken, Lotten, det var väl fan också, om du inte kan så mycket som få dina ungar att tuga.» Han stjälpste i sig den ena supen efter den andra medan han talade, och till sist tog han buteljen med sig och raglade ut i köket, där han hamnade på soffan. Inom några minuter snarkade han högljudt.

»Tycker du, att du har ställt till bra nu, Anna?» bröt modern äntligen den tystnad, som följt, sedan Berg lämnat rummet. »Jag sade dig ju, att du inte skulle reta honom, när han fått litet i hufvudet, och så hinner han inte inom dörren, förrän du börjar bråka med honom. Nu blir här nog trefligt i morgon. Kan du inte komma hit, utan att det skall bli ledsamheter därför, så är det bättre, att du håller dig härifrån.»

»Jag trodde inte, han var så drucken, annars hade jag naturligtvis ingenting sagt. Att resonera med en, som inte har sitt förstånd i behåll, det tjänar ju ingenting till. Förlåt mig, Lotten, jag är så ledsen, om jag är orsaken till, att du får ännu tråkigare än du redan har. Jag ville gärna hjälpa dig i stället, om jag jag kunde.»

»Det gör ingenting alls», svarade Lotten resignerad, »nu sofver han, och i morgon kommer han inte ihåg det här längre. Har han något kvar i buteljen, så super han då med förresten, tills det är slut, och sen tar han öl i magasinet på kredit. Han tål dig inte i alla fall, så det blir hvarken bättre eller sämre för det här. Men herre gud, hvad skall det nu bli af för oss. Vi ha kontributionen också, och ingenting kan jag låna på. Klockan måste vi sätta om den 16:de, annars går den förlorad. Det säger jag er flickor, gift er aldrig. Ni vet inte, hur bra ni har det, som har husrum och mat och lön, och bara er själva att sörja för. Om jag inte hade barnen ändå, så gick det väl an. Då skulle han få suppa upp hvarstenda öre, jag redde mig nog själf. Men hur skall jag nu kunna förtjäna något, när jag har de båda små? Och alltid får jag höra, att jag ingenting gör och ingenting duger till. Det vore lagom åt honom, om jag tog lifvet af mig, så kanske han kom underfund med sen, att jag knogar och arbetar jag med.»

»Säg inte så, Lotten», tröstade Anna, »det är ju bara, när han är drucken, som han säger så. Han förstår nog, hur mycket du arbetar. Minns du inte, när du var sjuk, innan mamma var hos er, och han fick leja för allting, hur dyrt han tyckte det var, och hur han en gång räknade ut, att du skulle ha större inkomst än han, om du fick timpenning för ditt arbete. Men 'när ölet går in, går vettet ut', det vet du ju, därför skall du inte lägga det på sinnet. — Hör du, Lotten», tillade hon sakta för att ej höras af modern och Hilda, som nu höllo på att lägga Greta och Kajsa, »var inte orolig

BASAR

anordnas af Stockholms tjänarinneförening fredagen den 26 och lördagen den 27 oktober i Hvita Bandets lokal, Kungsträdgårdsgatan 10. Närmare meddelas längre fram genom annonser i de dagliga tidningarna.

Gåfvor — äfven de allra minsta — emottagas med största tacksamhet, alla söckendagar på vår byrå, Grefturegatan 20 G, öppen 11—4, 6—7.

Kamrater! Understöd vår verksamhet genom att skänka någon gåfva, och framför allt genom att mangrant besöka basaren!
Medtag edra vänner och bekanta!

för lifförsäkringen. I morgon eller öfvermorgon komma de och hämta min premie, och då skall jag betala Eriks med. Det är ju tre kronor, inte sant?»

»Jo tack, snälla Anna. Jag skall nog laga så, att du får igen det med tiden; det skall väl bli bättre för oss också någon gång. Kom nu, så vi få dricka vårt kaffe, ni få hålla till godo med litet hem-bakt, fast det är gammalt. Är det någon som vill ha?» frågade hon, med en gest åt det orörda brännvinet.

»Ja, jag», svarade Anna, tog alla tre glasen, öppnade köksdörren och hällde ut dem i slaskstratten.

»Nej, hör du, Anna!»

»Sådana dumheter!»

»Du måtte ha godt om pengar, som kan handskas så med guds gåfvorna!»

»Nej, mamma, kalla inte brännvinet så. Gud gifve, att jag kunde låta allt brännvin och öl gå samma väg som det här. Då skulle mycken nöd vara afhjälpt, och många brott aldrig bli begångna. Kom ihåg, att tre fjärdedelar af alla dem som sitta i fängelse, ha spriten att tacka därför. Det hörde jag häromdagen på en föreläsning, och det kan man förresten förstå ändå. Det är sällan man i tidningen

läser om ett mord eller dylikt, utan att det står 'mördaren var vid tillfället berusad'. — Ofta framhåller mördaren detta som en förmildrande omständighet till och med. Jag tycker, han borde ha dubbelt straff i stället.»

»Det där är visst godt och väl, men nog måste du väl erkänna, att det är slöseri att hålla det i vattenledningen. Det är inte så billigt heller.»

»Visst inte, Hilda. Du skulle göra likadant, om du bara förstod, hvilket gift det är. Antag, att en kall vinterdag det tog eld i dina kläder. Skulle jag då säga: 'det är slöseri att släcka elden, den är minnsann så dyr'. Du kan vara säker på, att brännvinet gör lika mycken skada.» (Forts.)

Kooperativa Syfabriken Linnéa

rekommenderar sin tillverkning af alla sorters Damunderkläder, Bluslif, Kjolar, Förkläden m. m. samt alla sorters Herrunderkläder, ett rikhaltigt lager af Tyger finnas.

Obs. fabriken's nya adress Mästersamuelsgatan 68 n. b. i. p. g.

Morgonbris,

arbeterskornas tidning, har utsänt sitt sept.-n:r. Innehåller intressanta artiklar bl. a. i kvinnornas rösträttsfråga. Skiss, poem m. m. Finns att köpa på Tjänarinneföreningens byrå, Grefturegatan 20 C.

Pris 10 öre.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

"De Förenade"

Stiftadt af Skandia, Svea, Thule, Victoria och Skåne, hvilka jämte "De Förenade" ansvara för försäkringsaftalens fullgörande. Premierna kunna erläggas årligen, half-årligen, kvartals- eller månadsvis eller pr vecka.

Minsta månadspremien är: vid barnförsäkring, Af. B. 50 öre, vid öfriga försäkringssätt 1 kr.
Minsta veckopremie är 25 öre.

Närmare meddelas af Elin M. Janson, hvilken träffas alla fredagar mellan 7—9 e. m., Drottninggatan 70, IV. A. T. Brunkeb. 1097 och lämnas då beredvilligt alla önskad upplysningar, utan att försäkring därför behöfver tecknas.

Stockholm 1906. A.-B. Arbetarnes Tryckeri.